

2012 m. rugpjūtis Vilniaus ev. reformatų parapijos tarybos informacinis leidinys Nr. 8 (122)

Leidžiamas nuo 1998 m. lapkričio mėn. ISSN 2029-512X

2012 metų Biržų konfirmantai

Kas yra perlai Dievo akyse?

Dangaus karalystė dar panaši į pirklių, ieškančių gražių perlų. Atradęs vieną brangų perlą, jis eina, parduoda visa, ką turi, ir nusiperka jį. /Mt 13, 45-46/.

Kas gi tas brangus perlas, apie kurį čia pasakojama? Dažnai sakoma, jog perlas – tai Jėzus, ir mes turime viską „parduoti“, tai yra atsisakyti visko, kas trukdo priimti išsigelbėjimą, ir visomis jėgomis ieškoti Jo.

Ar nebūtų galima palyginimą suprasto priešingai? Gal galima manyti, kad tu ir aš esame tas brangus perlas, kurio Jėzus ieško ir kurį norėtų „nusipirkti“? Suprantama, pažiūrėję į save, pamatome tiek daug blogio, nešvaros ir manome

esą labiau panašūs į ką nors kita, tik ne į gražų perlą.

Vis dėlto Dievo akyse visi esame gražūs brangakmeniai. Mes brangūs Dievui! Todėl Dievas ir įsigijo mus brangia kaina – savo Sūnaus krauju ant Golgotos kryžiaus. Taip Jis išpirko mus iš teismo ir amžinosios pražūties. Aukodamas Jėzų už mūsų nuodėmes Jis „pardavė“ visa, ką tik turėjo.

Jėzų galima palyginti su pirkliu, ieškančiu brangių perlų. Jis išeina ieškoti brangių sielų, nuklydusių

nuo Dievo. Mes nesame per daug susirūpinę Dievo ieškojimu, o Jis, nieko negailėdamas, ieško kiekvieno pražuvusio.

Dievas mus išpirko! Mes neprąžūsime!

Tai beribė Dievo meilė, už kurią iš širdies gelmių turėtume Jam dėkoti.

Herbertas Neimanas
DIEVO RANKOSE Kasdieniai
skaitymai metams

Medininkai vis dar yra kraujuojanti mūsų valstybės žaizda

Liepos 31-ąją grupė Reformatų bažnyčios Vilniaus parapijos narių dalyvavo Medininkų memoriale ir Vilniaus Antakalnio kapinėse, kur buvo paminėtos 21-osios Medininkų tragedijos metinės.

1991 m. liepos 31-ąją Medininkų pasienio kontrolės poste prie sienos su Baltarusija šaltakraujiškai nužudyti septyni savo pareigas ėję Lietuvos pareigūnai ir sunkiai sužeistas Tomas Šernas, kuri medikams pavyko išgelbėti.

Prie Medininkų memorialo gėlių padėjo ir kalbą pasakė Seimo Pirmininko pavaduotojas Erikas Tamašauskas: „Gerbiami Medininkų tragedijos aukų artimieji, minėjimo dalyviai. Šiandien mes esame ypatingoje vietoje, kuri mena senuosius Lietuvos istorijos laikus ir visai netolimą praeitį. 1991 metų liepos 31-osios naktį čia buvo nužudyti septyni mūsų valstybės pareigūnai: Mindaugas Balavakas, Algimantas Juozakas, Juozas Janonis, Algirdas Kazlauskas, Antanas Musteikis, Stanislovas Orlovicius ir Ričardas Rubavičius. Visi jie buvo beginkliai, tačiau turėjo nepalaužiamą dvasią ir tikėjo mūsų valstybės ateitimi. Kas gali būti kilnesnio ir didingesnio už absoliutų nesavanaudiškumą? Todėl Medininkų istorija turi sakralinę prasmę ir jos didvyriams mes šiandien lenkiame galvas. Tai buvo žiaurus karo nusikaltimas, svetimos valstybės noras įbauginti mūsų tautą. Tačiau šio nusikaltimo sumanytojai ir autoriai nepasiekė planuoto tikslo: omonininkų išpuolis tik dar labiau sutelkė mus visus. Tik per stebuklą turime vienintelį gyvą šios dramos liudininką Tomą Šerną. Nuostabiausia tai, kad iš mirties glėbio ištrūkęs Tomas žengia dvasininko keliu ir kalba mums apie esminius egzistencijos klausimus: laisvę ir atsakomybę, tikėjimą ir teisingumą. Tada buvo svarbu apginti valstybės kūną, dabar reikia grumtis dėl jos dvasios. Abu uždaviniai yra sunkūs ir nepaprastai svarbūs. Medininkai vis dar yra kraujuojanti mūsų valstybės žaizda, kurią išgydyti galėtų tik teisingumas. Deja, Rusija keičiasi lėtai, o cinizmo prasmelkta-

me dabarties pasaulyje teisingumas ne visada pageidaujamas. Tačiau pasaulis neišvengiamai keisis ir tiesa triumfuos, jei keisimės mes patys. Jei slopinsime pavydą, pyktį, gobšumą, jei geriau tvarkysimės savo valstybėje ir stengsimės būti tokie sąžiningi ir atsidavę tėvynei, kokie buvo Medininkų muitinės posto pareigūnai. Tad būkime verti jų atminimo!“.

Vidaus reikalų ministras Artūras Melianas minėjime prie Medininkų memorialo pabrėžė, kad būtina siekti, jog visi tragiškų Medininkų įvykių organizatoriai ir vykdytojai sulauktų deramo atpildo ir šioje istorijoje neliktų jokių neatsakytų klausimų.

Vienintelis gyvas Medininkų tragedijos liudininkas, Lietuvos evangelikų reformatų bažnyčios generalinis superintendantas Tomas

Šernas sakė, kad didysis teisingumas bus tik tuomet, kai Rusija ir Lietuva vienodai įvertins šį nusikaltimą.

Minėjimo renginiuose Medininkuose ir Vilniuje dalyvavo žuvusiųjų giminės ir artimieji, Lietuvos Respublikos Prezidentūros, Seimo, Vyriausybės atstovai, kadenciją baigęs prezidentas Valdas Adamkus, taip pat Vidaus reikalų, Krašto apsaugos, Žemės ūkio ministerijų, Policijos departamento, Valstybės sienos apsaugos tarnybos ir Muitinės departamento vadovybė, pareigūnai, visuomenės atstovai.

Seimo II rūmų parodų galerijoje liepos 30 d. – rugpjūčio 6 d. buvo eksponuota paroda Medininkų tragedijai atminti.

Auksė Skiparytė
Parengta pagal Seimo ir Vidaus reikalų ministerijos pranešimus

Reformatai Medininkuose

Biržuose konfirmuota dvidešimt merginų ir vaikinų

Konfirmanto palaiminimas

Sekmadienį, liepos 29-ąją, Biržų evangelikų reformatų bažnyčioje vyko šventinės Konfirmacijos pamaldos. Jas laikė kunigai Rimas Mikalauskas ir Sigita Švambarienė.

Prieš šventę konfirmantai lankė kursų, Nemunėlio Radviliškyje dalyvavo stovykloje, kuriai vadovavo kunigė S. Švambarienė.

Šiomet konfirmuota buvo 10 merginų ir 10 vaikinų. Keturi konfirmantai dar buvo prieš tai pakrikštyti. Kartu buvo pakrikštytas ir žinomo Biržuose muzikanto Romo Sinicos proanūkis Matas, gyvenantis su tėveliais Ramygaloje, Panevėžio rajone. Laimingas prosenelis visas krikšto scenas fiksavo fotokamera.

„Konfirmacija yra vienas iš gyvenimo etapų, į kurį žengia šiandien dvidešimt jaunų žmonių. Ir vienas jų kelio kelrodis yra tikėjimas“, – per pamokslą kalbėjo kunigė Sigita.

Konfirmacijos metu jaunuoliai pirmą kartą kartu su bendruomenės nariais dalyvavo Viešpaties Vakariene istorinėje kunigaikščių Kristupo ir Jonušo Radvilų statytoje Kėdainių reformatų bažnyčioje laikė gen.superintendentas kun. Tomas Šernas. Nedidelė Kėdainių ev. reformatų parapija nors ir po truputį, bet auga, kasmet pasipildydama žmonėmis, kurie nori patvirtinti savo krikščionišką tikėjimą reformatų išpažinime.

Po pamaldų konfirmantus apsupo tėvai, seneliai, draugai, giminės ir sveikino juos peržengus svarbų gyvenimo ir tikėjimo etapą.

Antanas Seibutis
www.siaure.lt

Parapija auga...

Rugpjūčio 19 d. Kėdainiuose buvo konfirmuotas atsargos karininkas Ramūnas Šeliakas. Pamaldas su Viešpaties Vakariene istorinėje kunigaikščių Kristupo ir Jonušo Radvilų statytoje Kėdainių reformatų bažnyčioje laikė gen.superintendentas kun. Tomas Šernas. Nedidelė Kėdainių ev. reformatų parapija nors ir po truputį, bet auga, kasmet pasipildydama žmonėmis, kurie nori patvirtinti savo krikščionišką tikėjimą reformatų išpažinime.

„V.r.ž.“ inf.

Konfirmacija - vienas svarbiausių tikinčiojo gyvenimo įvykių

Konfirmančių būryje yra ir šio straipsnio autoriaus, muziejaininko A.Seibučio dukra Mingailė – aštunta iš kairės.

2012 metai paskelbti KUNIGAİKŠČIŲ RADVILŲ minėjimo metais

Filmą apie kunigaikštį Mikalojų Radvilą Rudą kurs žinomas režisierius A. Matelis

Antrąjį pakartotinai Kultūros bei Švietimo ir mokslo ministerijų skelbtą konkursą sukurti dokumentinį filmą ar serialą, skirtą Jono Radvano herojiniam epui „Radviliada“, laimėjo režisieriaus Arūno Matelio įkurta „Studija Nominum“ – paskelbė dienraštis „Lietuvos rytas“. Parengiamųjų darbų etapui Kultūros ministerija bendrovei „Ultra Nominum“ skyrė 189 tūkst. 860 litų. Arūnas Matelis tikisi trijų dalių filmą sukurti per 15 mėnesių. Ekspertais pakviesti istorikai Ingė Lukšaitė, Deimantas Karvelis, Zigmantas Kiaupa, Sigitas Narbutas. Filmą bus filmuojamas įvairiose buvusios Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės vietose, ne tik Lietuvoje.

„V.r.ž.“ informacija

Radvilų takų pavilioti

Kasmet liepos mėnesį Lietuvos bajorų karališkoji sąjunga (LBKS) ir Lietuvos reformacijos istorijos ir kultūros draugija suteikia unikalią galimybę pakeliauti kunigaikščių Radvilų takais.

Šiame kelionė buvo išskirtinė dėl kelių priežasčių: keliauta Kunigaikščių Radvilų minėjimo metais (būtent taip pavadinti 2012-ieji); pirmą kartą išvyka truko dvi dienas – šįkart svečiuotasi ir Latvijoje (aplankyta Bauskės pilis bei barokiniai rūmai Rundalėje); keliauninkus iš vėžių bandė išmušti karštis (liepos 28 d. 20 val. 58 min. termometras Biržų centre rodė 29 laipsnius karščio), tačiau šios gamtos pastangos ne gadino, o puikiai kėlė nuotaiką. Visi buvo šauniai nusiteikę, draugiški, paslaugūs.

Kitokia ši kelionė buvo dar ir todėl, kad, pasak LBKS senatoriaus Donato Balčiausko, „šiemet vos tik paskelbus informaciją, visos vietos buvo užimtos. Rezerve buvo net 34 žmonės“.

Nepaprasta Dubingių aura

Pirmasis sustojimas – Dubingiai. Užkopę į pilies kalną rinkomės buvusios reformatų bažnyčios vietoje, susimąstėme prie Radvilų kriptos. „Keleivi, sustok trumpam ir susimąstyk, kokia didybė ilsisi šioje vietoje. Tai Radvilos“, – primena antkapiniame paminkle iškalti žodžiai. 2009 metais čia iškilmingai perlaidoti Mikalojaus Radvilos Juodojo (1515–1565), jo žmonos Elžbietos Šidloveckos Radvilienės (1533–1562), Mikalojaus Radvilos Rudojo (1512–1584), jo sūnaus Mikalojaus Radvilos (1543–1589) bei marčios, antrosios M. Radvilos žmo-

nos Sofijos Elenos Hlebovičaitės (?–1583), vaikaičio Jonušo Radvilos Rokošininko (1579–1620), mažamečio Kristupo Radvilos Perkūno sūnaus Mikalojaus (1575–1577) ir jo motinos, pirmosios K.R. Perkūno žmonos Kotrynos Anos Sobkovnos (?–1578) palaikai.

Jašiūnų M. Balinskio vidurinės mokyklos direktorius Kazimiež Karpič papasakojo apie Jašiūnus, esančius Šalčininkų rajone, kurie 15–18 a. priklausė vienai galinčiausių ir tuo metu turtingiausių Lietuvos didikų giminių – Radviloms. 1811 m. Dominykas Radvila Jašiūnų dvarą pardavė Ignacui Balinskiui.

Pasigrožėję nuostabiais vaizdais, atsiveriančiais nuo vienos didžiausių šalyje – Dubingių pilia vietės, apimančios net 22 hektarus, bei pasinaudoję Asvejos regioninio parko darbuotojo Nerijaus Brusoko kvietimu aplankyti muziejų, suteikusių galimybę susipažinti su Radvilų rūmų liekanomis, patraukėme link Utenos.

Vyžuonos ir Svėdasai

Vyžuonų Šv. Jurgio bažnyčia yra seniausia Utenos rajone, pastatyta 1406 metais didiko Kristino Astiko – Radvilų giminės pradininko. Bažnyčia, kaip ir miestelis bei dvaras, buvo Dubingių – Biržų Radvilų valdos, ilgus metus priklausė reformatams, vėliau, perėjus Nesvyžiaus Radvilų nuosavybėn, sugražinta katalikams,

daug kartų perstatinėta, bet išlaikė pirmines formas. Bažnyčios sienoje įmūrytas pagoniškas žaltys ir per karus įstrigęs pabūklo sviedinys.

Gaila, buvo uždaryta Svėdasų šv. Arkangelo Mykolo bažnyčia, pastatyta 1794 m., tačiau pasigrožėjome šalia esančia Radvilų koplyčia.

Papilio istorija

Papilys minimas nuo 16 a., kuomet didikai Radvilos ant Zomkelio kalno pastatė rūmus. Biržų krašto muziejaus „Sėla“ direktoriaus pavaduotoja Edita Landsbergienė supažindino su šio gražaus Lietuvos kampelio praeitimi. Kunigaikštis Kristupas Mikalojus Radvila Perkūnas perstatė Papilio dvarą, rūpinosi reformatų bažnyčių statybomis Lietuvos ir dabartinės Baltarusijos teritorijose. 1595 m. Kristupas suteikė savarankiškas fundacijas Papilio reformatų bažnyčiai ir prie jos įkurtai parapijinei mokyklai. 2009 metais parapijiečiai ant reformatų bažnyčios sienos atidengė paminklinę lentą Kristupui Radvilai Perkūnui. Papilyje 1612 m. gimė Lietuvos didysis etmonas kunigaikštis Jonušas XI Radvila, gavęs Jonušo vardą dėdės Jonušo VI Radvilos Rokošininko (Maištininko) garbei. 17 a. viduryje Jonušas Radvila buvo vienas įtakingiausių didikų Lietuvoje.

Ponios Editos kvietimu aplankėme Papilio mokyklą, kurioje yra

Biržų reformatų bažnyčioje

mokėsis poetas Kazys Binkis. Susipažinome su čia įrengto muziejaus eksponatais, grožėjomės Editos ir Gintaro Landsbergų puoselėjama muziejaus aplinka: alpinariumai, puikiai suderintos įvairiausios gėlės kėlė nuostabą ir didžiulę pagarbą šiems nesavanaudiškiems jauniems žmonėms.

Biržų paminklai

Vakarop, karščio nualinti, pasiekėme Šiaurės Lietuvos sostinę – Biržus. Čia laukė pažintis su Biržų tvirtove, seniausiu Lietuvoje dirbtiniu Širvėnos ežeru (1575 m.), grafų Tiškevičių rūmais Astrave. Nepraleidome progos pereiti ilgiausiu lieptu per ežerą – 525 jo metrus greičiausiai įveikė Birutė Šernaitė

Barauskienė.

Reformatų bažnyčioje turėjome progą dalyvauti ... krikštynose. Kai kurie keliautojai bene pirmą kartą giedojo reformatų giesmes ir vėliau sakė, kad tai buvo labai gražios akimirkos. Po šių apeigų Biržų bažnyčios klebonas, vicesuperintendentas Rimas Mikalauskas papasakojo bažnyčios, parapijos istoriją, atsakė į gausius klausimus.

Kiekvienais metais gali vienaip ar kitaip keistis Radvilų takų maršrutas, tačiau vieno jo punkto pakeisti nevalia: karšta ar šalta, lyja ar šviečia saulė visada užsukama pas poniją Aleksandrą Balčiauskienę. Grožėjomės išpuoselėtais namais, skoningai sutvarkyta aplinka, sū-

nukelta į 6 p. ►

Papilio bažnyčioje

Bendra nuotrauka A. Balčiauskienės sodyboje

naus Donato Balčiausko išdrožtu stogastulpiu, skirtu Lietuvos vardo Tūkstantmečiui pažymėti. Poniai Aleksandrai sugiedojome „Ilgiausių metų“, visa kompanija įsispraudėme į bendrą kadra, palinkėjome šviesos tiems jaukiems namams ir patraukėme savais keliais. Kas vakarieniauti ir alaus ragauti, kas atsigaiivinti ežero vėsa, kas į viešbutį tepalais trinti sutinusių kojų...

Latvijos sužavėti

Rytas nežadėjo vėsos – aštuntą valandą termometro stulpelis blaškėsi ties 25 laipsnių padala. Tačiau karštis buvo bejėgis prieš norą pamatyti suplanuotus kelionės objektus: karstines įgriuvas, Bauskės pilį bei Rundalės rūmus.

Bauskė pradėta statyti 1584 m. Miesto teises turi nuo 1609 m., kai hercogas Fridrichas padovanojo antspaudo. Bauskės pilis – būdingas 15–17 a. Latvijos karinės architektūros kūriny. Senoji dalis – Livonijos ordino tvirtovė, naujo-

Rundalė

ji – hercogų – rezidencijos tipo su bastionais ir gynybinėmis sienomis. Čia įrengtas viduramžiams ir pilies istorijai skirtas muziejus.

Rundalės rūmai pelnytai vadinami „Baltijos Versaliu“. Nesistengsiu aprašyti išpūdžių, patirtų vaikstant po šių rūmų sales bei po rūmų parką. Jų neįmanoma perteikti nei raide, nei vaizdu. Rundalė turėtų būti įrašyta į kiekvieno

mūsų atostogų maršrutą. Juk ji čia pat, už sienos. Ir nuvykti ten nereikia nei vizų, nei didelių pinigų. Tik didelio noro pažinti nepažintą. Tokio, kokį turi nepailstantis šių kelionių organizatorius Donatas Balčiauskas. Ačiū jam.

**Kelionės nuotrupas surašė
Aurelija Arlauskienė**

Kapinių šventės suartina tolimus giminaičius

Liepos 28 dieną Šlepščių kaimo kapinėse vyko evangelikų reformatų kapinių šventė.

Prisiminti į Amžinybę išėjusių giminaičių, kaimynų, pažįstamų susirinko žmonės iš įvairių Biržų rajono ar net Lietuvos vietų. Kapinių šventės vis dažniau tampa tradicija ne tik paminėti mirusiuosius, bet ir susitikti gyviesiems. Ši kartą gausiausias renginio dalyvių pulkelis sukiojosi prie Katrės ir Jokūbo Dagių šeimos kapavietės, kurioje ilsisi daugiau nei dešimt artimųjų. Ant prosenelių, senelių, dėdžių ir tetų kapų sužibo žvakutės, sužydo rožių šakelės.

Susirinkusiesiems pamokslą sakiusi kunigė Sigita Švambarienė į tikinčiuosius kreipėsi evangelijos pagal Matą žodžiais, mokačiais atleisti vienus kitiems. Pasak kunigės, neatleisdami mes patys apsunkiname save, „sudeginame“ iš vidaus.

Evangelikų reformatų kapinių šventės didesnėse kapinėse yra organizuojamos kasmet, mažes-

nėse – kas antrus ar trečius metus tikinčiųjų pageidavimu. Paprastai po pamaldų susirenkama pasibūti kurioje nors kaimo sodyboje ar tiesiog vaišių stalas padengiamas už kapinių tvoros. Ši kartą būryje pasibūti panoro Dagių giminės palikuonys. Jie patraukė į Legailiuose įsikūrusių Vaičiakonių namus. Iš Biržų, Vilniaus, Kauno, Panevėžio, Kupiškio miestų, Zastaučių, Kvietkelių ir kitų mūsų rajono kaimų susirinkę giminaičiai vaišinosi, diskutavo, aiškinosi

giminės šaknis, keitėsi adresais ir džiaugėsi sena-nauja giminyste. Kai kam buvo naujiena sužinoti, jog proprosenelis Jurgis kilęs iš tolimo Kateliškių kaimo (Vabalninko sen.). Susirinkusieji kalbėjo, jog jų protėviai nė sapne nesapnavo, kad kada nors vaikiai susitiks ir aiškinsis, kieno proseneliai ar seneliai save vadino broliais bei seserimis.

**Gražina Dagtė
www.siaure.lt**

Panevėžiečių išvyka į Kubilius ir Papilį

Išaušo gražus 2012 m. liepos 25 d. šeštadienio rytas. Nors popietyje žadėjo gausų lietų, tačiau nieko nepabūgę mes, Panevėžio reformatai, išvažiavome pagal iš anksto numatytą planą, tuo labiau, kad mūsų garbios parapijietės Valerijos Baltušienės brolis – partizanas žuvo Papilyje, ten ir ilsisi šalia kitų miestelyje, kur paskirta nedidelė, bet visuomet sutvarkyta ir lankoma teritorija.

Pirmiausia nuvažiavome į Kubilius. Nors dar buvo pusvalandis iki Kapų šventės pradžios, mašinų prie kapinių buvo gana daug, kaip ir žmonių kapinėse. Smagu buvo matyti tvarkingas kapines, žmones su gėlėmis, o svarbiausia – susitikti su tais, su kuriais pasimatome tik per šią šventę. Ir mūsų ne vieno parapijiečio patys artimiausi žmonės čia atgulė amžino poilsio.

Krito į akis ilgiausia eilė prie vicesuperintendente kunigo Rimo Mikalausko su prašymais paminėti savo artimuosius. Pamaldų pradžioje kun. Rimas Mikalauskas padėjo visiems besiilsintiems čia, šiose kapinėse, nes tie, kurie susirenka, gyvena jų, t.y. mirusiųjų, tikėjimu. O kapinės gyvos tol, kol

mes, gyvieji, jas lankome, prisimename artimųjų nuveiktus darbus, iškiepytą meilę Viešpačiui ir visiems doriems žmonėms.

Daugiau kaip šimto susirinkusiųjų balsai susiliejo į vieną darnų chorą. Iš tiesų buvo labai nuoširdu, šventiška ir miela pabūti tokia gausiame susibūrimo.

Per skelbimus kunigas pakvietė rugsėjo 8 d. atvykti į Dubingius, į Radvilų paminėjimo pamaldas, taip pat po Agapės susirinkti į Papilyje vykiančias partizanų pagerbimo pamaldas prie jiems pastatyto monumento.

Padėkoję Agapės rengėjams už malonią viešnagę, išvažiavome į Papilį. Ten padėjome gėles prie partizanams skirtų paminklų, kai kas uždegė žvakutes, sveikinomės su jau atėjusiais.

Žmonių buvo gerokai mažiau nei Kubiliuose, bet ir čia buvo nuoširdaus bendravimo, susikaupimo ir supratimo šventė.

Kun. Rimas Mikalauskas priminė, kiek čia būtų dabar žmonių, jei tie žuvę jauni žmonės būtų sukūrę šeimas ir gyvenę iki šių dienų. Jie troško apginti savo ir savo krašto orumą, bet jų buvo per mažai. Taip,

kaip ir dabar jaunimas išvyksta iš šalies ne dėl to, kad čia nelaisvi, bet dėl neteisybės pajautimo. Kiekvienas žmogus tikisi teisingumo ir meldžia Viešpatį, kad atvertų akis tiems, kurie šito nemato ar nenori matyti.

Pamaldų pabaigoje buvo nutarta, kad reikėtų pritvirtinti atminimo lentą su žuvusiųjų pavardėmis, kol dar yra gyvų artimųjų ar kitų jų bausių įvykių liudininkų.

Padėkoję vieni kitiems, šiltai atsisveikinome su viltimi tradiciškai susitikti vėl kitais metais. Ir tik prieš Pasvalį mus pasitiko žadėtasis lietus. Aukščiausiasis leido mums pasidžiaugti tos dienos šiltomis akimirkomis...

Sigita Audickienė

Žydų ir karaimų kapinių tvarkymas ir tolerancijos ugdymas

Prieš 71 metus, 1941 m. rugpjūčio 8 d. Biržai neteko trečdalis savo piliečių. Tą dieną buvo nužudyta 2400 žydų – 900 vaikų, 780 moterų ir 720 vyrų, o taip pat kelios dešimtys lietuvių. Į šio vokiečių ir jų talkininkų lietuvių įvykdyto nusikaltimo ir aukų atminimo paminėjimą Pakamponių miške 2012 m. rugpjūčio 8 d. susirinko Biržų ir Lemgo miesto (Vokietija, Šiaurės Reinas-Vestfalija) Mariane-Webber gimnazijos moksleiviai, Lietuvos žydų bendruomenės ir „Latiškach“ („Nepamiršk“) projekto dalyviai, Vokietijos Lipės žemės reformatų Bažnyčios, Krikščionių ir žydų draugijos, Biržų miesto atstovai bei kiti asmenys.

Nutilus liūdnei Boriso Kirznerio smuiko muzikai, minėjimą pradėjo „Aušros“ vidurinės mokyklos Tolerancijos ugdymo centro vadovas, istorijos mokytojas Vidmantas Jukonis, pakviesdamas žodį tarti vyriausiąjį Lietuvos ir Vilniaus rabiną Chaim Burštein bei Lietuvos žydų bendruomenės vykdančiąjį direktorių Simoną Gurevičių. Minėjime taip pat kalbėjo Biržų rajono savivaldybės merė Irutė Varzienė ir Vokietijos ambasadorius Lietuvai Matthias Mülmensstädt. Biržų evangelikų reformatų bažnyčios klebonas Rimas Mikalauskas skaitė Izaijo knygos 43 skyrių, katalikų kunigas Dalius Tubys bei iš Klaipėdos atvykęs evangelikų liuteronų kunigas Reinholdas Moras ir Klaipėdoje teologiją studijuojantis Robertas Bertašius kartu skaitė 23-ąją psalmę.

Ypač jaudinantis susitaikymo ženklas buvo vienintelio gyvo likusio ir Biržuose tebegyvenančio Biržų žydų bendruomenės nario Šeftelio Melamedo ir jo dukros Letos dalyvavimas minėjime.

Nuo 2012 m. rugpjūčio 6 d. iki 13 d. Biržuose vyksta projektas „History That Joins Us“ (Istorija, kuri vienija mus). Jos metu Lemgo Mariane-Webber gimnazijos bei Biržų „Aušros“ vidurinės mokyklos mokiniai tvarko apleistas senąsias žydų ir karaimų kapines bei domisi jų kultūra ir bendra Vokietijos ir

Lietuvos istorija.

Jiems kapinėse talkina jau patyrę žmonės – antrus metus Biržuose besidarbuojantys Krikščionių ir žydų draugijos bei Vokietijos Lipės žemės Bažnyčios atstovai iš Deltoldo.

Kapinių tvarkymo iniciatyva gimė 2010 metais po to, kai Aušros vidurinės mokyklos istorijos mokytojas, mokyklos Tolerancijos ugdymo centro vadovas Vidmantas Jukonis buvo pakviestas sudalyvauti Izraelyje Yad Vashem memoriale vykusiame seminare. Grįžęs jis pakvietė savo mokinius imtis tvarkyti žydų-karaimų kapines ir pradėti domėtis Biržų bei Lietuvos žydų istorija ir tradicijomis.

Kapinių tvarkymo projektą tvirtai remia Biržų merė ir jos pavaduotoja Stasė Eitavičienė. Mokykloje šio išpūdingo, metus trukusio projekto „Žydų ir karaimų kapinių tvarkymas ir tolerancijos ugdymas“ koordinatorė yra anglų kalbos mokytoja Gražvilė Noreikienė, o vadovas – V. Jukonis. Iš Vokietijos pusės projekto mainų savaitės iš visos širdies ėmėsi kunigas Mirosław Danys, Lipės žemės Bažnyčios Krikščionių ir žydų draugijos igaliotinis Rytų Europai.

Šiais metais kapinėse darbavosi ir Vilniaus žydų bendruomenės jaunimas. Iniciatyva šiomet išsiplėtė, gausiai įsitraukiant ne tik Lietuvos, bet ir Vokietijos bei Vilniaus žydų bendruomenės moksleiviams, nes Biržų „Aušros“ vidurinės moky-

klos jaunimo iniciatyvinė grupė parašė projektą „History That Joins Us“, kurį finansavo ES programa „Veiklus jaunimas“. Projektą koordinuoja Merūnas Jukonis, jam talkina mokytojai Vidmantas Jukonis, Nijolė Baliutavičienė, Gražvilė Noreikienė, Nerijus Pranciliauskas bei patys moksleiviai.

Vokietijos Federacinės Respublikos ambasadorius Lietuvos Respublikoje Matthias Mülmensstädt po to atvykęs į Savivaldybę padėjo merei Irutei Varzienei ir jos pavaduotojai Stasei Eitavičienei už iniciatyvą tvarkant Biržų žydų ir karaimų kapus bei tolerancijos ugdymą.

Ambasadorius išreiškė viltį, kad šis projektas, suartinantis skirtingų kartų, tautų ir tikėjimo žmones, bus tęsiamas ir toliau.

Parengta pagal Vokietijos ambasados ir Biržų „Aušros“ vidurinės mokyklos Tolerancijos ugdymo centro informaciją

Izraelyje Merūno Jukonio garbei sužaliuos medžiai

Aukščiau aprašyto Žydų ir karaimų kapinių tvarkymo Biržuose projekto iniciatorius Merūnas Jukonis buvo gražiai ir neįprastai pagerbtas Izraelyje: jo garbei ratu pasodinti penki medžiai kaip padėkos ir įvertinimo ženklas už žydų atminties išsaugojimą Lietuvoje. Simboliška ir labai smagu: lietuvaičiai jaunuoliai genėjo ir pjovė medžius, krūmus Biržuose apleistose Žydų ir karaimų kapinėse, o juos atsodino vaikai Izraelyje.

Taip pat iš Vokietijos Federacijos Respublikos ambasadoriaus Matthias Mülmenstädt rugpjūčio 13-ąją Biržų „Aušros“ mokykla gavo laišką, kuriame dėkojama mokytojams Merūno tėveliui Vidmantui Jukoniui bei Gražvilei Noreikienei už asmeninį pasišventimą projektui „Žydų ir karaimų kapinių tvarkymas ir tolerancijos ugdymas“.

Biržų žydų ir karaimų kapinių

išsaugojimu susidomėjo ir Rusijos mokslų akademijos Slavistikos instituto mokslininkai prof. dr. Vl.Petruchinas, dr. O.Belova, kurie kartu su „Sėlos“ muziejininkais bei „Aušros“ mokiniais ruošiasi atlikti senųjų žydų kapinių paminklų kartografijos, fotografavimo, užrašų šifravimo ir jų vertimo darbus. Be to planuojama užrašyti senųjų Biržų gyventojų prisiminimus apie žydų bendruomenės gyvenimą, jų likimus ir išleisti monografiją, kurios medžiagą būtų galima naudoti per pamokas, taip pat surinkta medžiaga būtų galima papildyti muziejaus fondus. Svečius iš Maskvos atvežęs biržietis Vilniaus Gedimino technikos universiteto docentas, architektas, dr. Vytautas Petrušonis aiškino, kad pasirinko Biržų žydų kapines todėl, kad čia yra galimybės daugiakonfesiniam, kultūriniam palikimui tyrinėti.

„V.r.ž.“ inf.

Biržiečiai rinko Biržų himną

Rugpjūčio 4-5 dienomis per Biržų miesto šventę buvo renkama Biržų daina. Konkurse dalyvavo ir visą pluoštą savo kūrybos dainų, skirtų Biržams, pateikė mūsų parapijietis Alfredas Naktinis. Muziką joms kūrė kompozitoriai: Bronislovas Jankauskas, Algimantas Raudonikis, Tamara Blažienė, taip pat kai kurių saviveiklos kolektyvų vadovai: Kazys Baronas, Neringa Prascevičienė ir kt. Alfredo Naktinio ir Tamaros Blažienės daina „Kur melsva Širvėna“, atlikta mūsų parapijiečių Austėjos Nakienės ir Aušrelės Pačegonytės, buvo labai gerai įvertinta publikos, buvo kviečiama pakartoti. Dainą komisija pagerbė scenoje ir pakvietė padainuoti vakariniame koncerte miesto aikštėje. Bet miesto himnu buvo išrinkta ir Seimo nario V.Valkiūno paskirtą premiją gavo Biržų kamerinio choro „Viktorija“ atlikta daina „Biržams“ (muzika choro vadovės Viktorijos Morkūnienės, žodžiai mokytojos Aldonos Černiausienės), surinkusi 60 žiūrovų balsų. Austės atlikta Alfredo ir Tamaros daina „Kur melsva Širvėna“ liko antroje vietoje (39 balsai), trečioje vietoje taip pat Alfredo tik su kompozitoriumi Algimantu Raudonikiu sukurta daina „O Biržai, o mylimas mieste“ (33 balsai), atlikta Biržų neįgaliųjų ansamblio „Ištvermingieji“. Gaila, kad nebuvo įsteigta prizų už pateiktą konkursui dainų tekstų kiekį – daugiau nei pusės skambėjusių dainų žodžius parašė mūsų Alfredas Naktinis.

„V.r.ž.“ informacija

CHILDREN'S FOREST IN ISRAEL   TREES FOR ISRAEL

A CIRCLE OF FIVE TREES
HAS BEEN PLANTED
IN HONOR OF
MERŪNAS JUKONIS
IN GRATITUDE &
APPRECIATION FOR
PRESERVING JEWISH MEMORY
IN BIRZAI, LITHUANIA
BY
GRANTAS ARTURAS GOCHIN

יער הילדים

7120802/2557595

JEWISH NATIONAL FUND

KUR MELSVĀ ŠIRVĒNA

Muzika Tamaros Blažienės,
eilės Alfredo Naktinio

Kur melsva Širvėna,
Apaščia, Agluona –
Gintarinė šalis Lietuva.
Šiam krašte lygumų,
Ežerų ir miškų
Biržų žemė, gimtinė mana.

Priedainis:
Jei pro Biržus teks vykt,
Prašom čia pasilikt,
Pavaišinsim alum su puta.
Čia skaisčiausias dangus,
Visada linksma bus
Ir skambės jums biržiečių daina.

Prie pilies Radvilų,
Apjuostos vandenu,
Plauko gulbės žydram ežere.
Čia skaidriausia banga
Ir širdies atgaiva,
Čia ramybė užlieja tave.

Priedainis.
Mūs takeliai gimti,
Dar vaikystėj minti,
Pats brangiausias man miestas esi.
Su tavim aš kartu
Žengsiu vienu keliu,
Nors ir būčiau nuo Biržų toli.

Priedainis.

Daina „Biržams“

Aldona Černiauskienė

Esu laimingas aš su tavim, mieste,
Su tavo upėm, ežero gaiva.
Čia šnara meldai Širvėnos pakrantėj,
Čia gimsta, skamba savita daina.

Priedainis:
Tad uždainuokim dainą savo miestui,
Garbingai praeičiai, tėvų namams.
Svajonių tiltą ateitin nutieskim –
Testiprins mus biržietiška dvasia.

Kaip galim savo Biržų nemylėti –
Žila senovė Radvilų pily...
Prie grafo rūmų žalumos pavėsy
Mįslingą praeitį čionai regi...

Čia buvo lemta ne vienam poetui,
Tautos šviesuoliui gimti žvaigždėle.
Čia buvo lemta ne vienam aukotis
Vardan Tėvynės, tėviškės brangios.

Teaugs vaikai išdidūs čia ir tiesūs-
Nesilankstys kaip smilgos pakely.
Tebus darbai jų gražūs, kilnūs siekiai,
Tėvų pastogė it žvaigždė šviesi.

Albumas „Biržai. Kraštas ir miestas“

Biržų pilyje per miesto šventę krašto visuomenei ir svečiams buvo pristatytas biržiečio rašytojo ir fotografo Alio Balbieriaus fotografijų albumas „Biržai. Kraštas ir miestas“. Jame yra apie 200 fotografijų: A. Balbieriaus bei Biržų tarpukario fotografų – Petro Ločerio ir Juozo Daubaro – iš Biržų „Sėlos“ muziejaus fondų. Tai autorinis, solidus, reprezentacinis, pažintinio ir informacinio pobūdžio leidinys. Įžangoje Biržų rajono savivaldybės merė Iru-tė Varzienė, nuoširdžiai palaikiusi Alio Balbieriaus iniciatyvą išleisti leidinį apie Biržų miestą ir kraštą, rašo: „Biržams tikrai labai reikėjo solidaus reprezentacinio kultūros leidinio, liudijančio šiaurinio Lietuvos krašto autentiką, istorijos ir dabarties sąsajas, kraštovaizdžio patrauklumą“. Ji ir Stasė Eitavičienė, merės pavaduotoja, pritarė A. Balbieriaus užmojiui, surado mecenatą, ekologinio ūkio savininką Dalių Linkevičių. Taip bendromis menininko, vietinės valdžios ir verslininko pastangomis buvo įgyvendintas drąsus sumanymas, kuris padės skleisti pasauliui žinių apie nuostabų mūsų gimtųjų Biržų grožį ir išskirtinumą. Albumas sudėliotas su didele meile ir atsakingumu – tai nuopelnas rašytojos, dailininkės ir dizainerės Ulos Šimulynaitės.

Leidiny pradedamas istoriko grafo Eustachijaus Tiškevičiaus,

1855 metais įkūrusio pirmąjį muziejų Lietuvoje – Senienų muziejų, pratarė: „Biržai yra tikroje Lietuvoje, Žemaitijos ir Kuršo pasienyje, Apaščios ir Agluonos upių santakoje, prie tvenkinio, sudaryto patvenkus šias upes, vadinamo Širvėnos ežero vardu“.

Albumą išleido Šv. Jono gatvės galerija, tekstų redaktorius – buvęs pasvalietis poetas, vertėjas ir fotografas Vladas Braziūnas. Tiražas 1000 egz. nėra labai didelis tokiam šauniam ir paklausiam leidiniui.

D. Gudliauskienė

EUROPOS PAVELDO DIENOS
„GENIUS LOCI.
VIETOS DVASIA“.
2012 M.

Rugsėjo 14-23 dienomis visoje Lietuvoje vyks 2012 metų Europos paveldo dienų renginiai tema „Genius Loci. Vietos dvasia“ pagal 2008 m. spalio 4 d. Kvebeko mieste, Kanadoje, priimtą deklaraciją dėl vietovės dvasios išsaugojimo. Ekskursijos, renginiai vyks įvairiose Lietuvos vietovėse, kurios yra kuo nors ypatingos, ir bus siekiama atkreipti dėmesį į tai, kas sukuria savitą vietovės, atskiro istorinio ar architektūrinio paminklo dvasią.

Evangelinis Biblijos institutas

Lietuvos evangelikų reformatų Konsistorijos posėdyje sausio 21 dieną priimtu sprendimu Lietuvos ev. reformatų Bažnyčia tapo vienu iš Evangelinio Biblijos instituto (EBI) steigėju.

Vasario 8 d. Vilniuje įvykęs Evangelinio Biblijos instituto steigiamasis susirinkimas patvirtino EBI steigėjais tris Lietuvos evangelines bendrijas: Krikščionių bendriją Tikėjimo žodis, Laisvųjų krikščionių bažnyčia, Lietuvos evangelikų reformatų bažnyčia Unitas Lithuaniae Sinodas bei Lietuvos krikščionišką fondą. Steigiamajame EBI susirinkime priimtas nutarimas apie kiekvieno steigėjo finansinį įnašą, patvirtinti EBI įstatai ir išrinkta instituto taryba, kurią sudarys 11 narių, atstovaujančių steigėjams, taip pat akademikai iš kitų mokslo institucijų.

Pagrindiniai Instituto formuluojami tikslai – dvasiškai ugdyti krikščionis, puoselėti biblinį raštingumą ir teikti teologinį išsilavinimą, ruošiant evangelinių bažnyčių ganytojus bei tarnautojus ir

prisidėti prie Evangelijos sklaidos Lietuvoje.

Instituto dalininkais taip pat bus trys užsienio misijos: Menonitų brolijos misija (Mennonite Brethren Mission), Kontaktmisija (Kontaktmission) bei Rytų Menonitų misijų ir labdaros valdyba (Eastern Mennonite Board of Missions and Charities), nors ateityje dalininkų skaičius gali augti.

Registrų centras 2012 m. kovo 7 d. įregistravo viešąją įstaigą „Evangelinis Biblijos institutas“.

Įkurtas 1997 metais, Evangeliškas Biblijos institutas iki šiol funkcionavo kaip Lietuvos krikščioniško fondo programa ir veikė Šiauliuose Ginkūnų dvare.

Šį pavasarį Institutą baigė bei diplomus gavo du bendrijos „Tikėjimo žodis“ pastoriai: Darius Širvys (Vilniaus bažnyčia) bei Mindaugas Sakalauskas (Jonavos bažnyčia), o

taip pat trys tarnautojai: Aldona Lembutienė (Kuršėnų bažnyčia), Oksana Andriuškevičienė (Naujosios Akmenės bažnyčia) ir Gražina Tamulytė (Panevėžio bažnyčia).

Nuo rudens Institutas veikia ir Vilniuje – bažnyčios *Tikėjimo žodis* patalpose. Mūsų – Reformatų bažnyčia yra vienas iš steigėjų, tad reformatams bus geresnės galimybės jame studijuoti ir gilintis į Tikėjimo dalykus bei pasiruošti darbui Bažnyčioje: įgytas žinias išsyk pritaikyti praktiškai savo bendruomenėse.

Besidomintiems galimybe studijuoti EBI Vilniuje primename, kad visa reikalinga informacija yra naujoje EBI svetainėje: <http://www.ebinstitutas.lt/>

Parengta pagal informaciją žiniasklaidoje

Susituokusiems bažnyčioje - mažiau galvos skausmo dėl formalumų

Nuo birželio 1 d. jaunavedžių pečių nebeslegia biurokratinė našta patiems informuoti Civilinės metrikacijos skyrius (CMS) apie bažnyčioje sudarytą santuoką. Šiuo formalumu dabar jau rūpinasi bažnyčių atstovai.

„Džiaugiuosi vasaros, o tuo pačiu ir vestuvių sezono pradžios proga galėdamas pranešti gerą žinią jaunavedžiams. Iki šiol jiems teko sukti galvą, kaip ne vėliau nei per 10 d. apie bažnytinę santuoką informuoti CMS ir tuo pačiu suderinti planus iš karto po santuokos išvykti į povestuvinę kelionę. Norėdami būti visiškai tikri dėl santuokos įregistravimo, kartais jaunieji vis dar renkasi dvigubos ceremonijos – ir bažnyčioje, ir CMS – variantą, kuris apsunkina ir pabrangina jų šventę. Nuo šiol jiems bus mažiau galvos skausmo dėl formalumų“, – sako teisingumo ministras Remigijus Šimašius.

Nauja tvarka įsigaliojo teisingumo ministrai Vyriausybės vardu

pasirašius susitarimą su Lietuvos Vyskupų konferencija (kadangi Katalikų bažnyčia, priešingai nei kitos konfesijos, pagal ankstesnius susitarimus turėjo išimtį, kuri leido pareigą pranešti valstybei apie bažnyčioje sudarytas santuokas perduoti jaunesiems) ir atitinkamai pakeitus Civilinės metrikacijos taisykles. Jos galios visų konfesijų atstovams.

Taisyklėse numatyta, kad Bažnyčia apie sudarytą santuoką pati praneš CMS faksu, elektroniniu būdu ar asmeniškai pristatant pranešimą. Po to, kai tai bus padaryta, sutuoktiniai jų nurodytos gyvenamosios vietos ar elektroninio pašto adresu gaus pranešimą apie santuokos įtraukimą į apskaitą CMS.

Jaunavedžiai taip pat bus informuojami ir tais atvejais, jei dėl kokių nors priežasčių santuokos nebus galima įtraukti į apskaitą. Pavyzdžiui, dėl to, kad iš bažnyčios perduotoje pažymoje apie sudarytą santuoką yra esminių klaidų, taip pat, kai bažnyčioje sudaryta santuoka neatitinka Civiliniame kodekse įtvirtintų santuokos sudarymo sąlygų.

Statistikos duomenimis, 2011 m. CMS susituokė 13318 porų, o dar 3933 poros pranešė CMS apie bažnyčioje sudarytą santuoką.

„V.r.ž.“ inf.
pagal Teisingumo ministerijos pranešimą tinklalapyje www.tm.lt

Norvegijoje bažnyčia oficialiai atskirta nuo valstybės

Norvegijos evangelikų liuteronų Bažnyčia parlamento sprendimu buvo atskirta nuo valstybės. Dėl to buvo pakeista šalies Konstitucija. Baigėsi 500 metų trukusi religinės bei pasaulietinės valdžios sąjunga.

Dabar Norvegijos bažnyčia turės tas pačias teises kaip ir kitos religinės organizacijos. Bažnyčia pati rinks vyresniuosius. Iki šiol paskutinį žodį šiuo klausimu tardavo valstybės pareigūnai. Be to, evangelinė krikščionybė praranda valstybinės religijos statusą.

Kad Bažnyčia taptų nepriklausoma, valstybės pareigūnai turėjo pakeisti du Konstitucijos straipsnius. Šis procesas prasidėjo dar 2008 metais, bet kelerius metus vis nepavykdavo surinkti balsų daugumos. Valstybės pareigūnų nuomone, atšaukus valstybinę religiją, bažnyčia taps atviresnė bei demokratiškesnė.

Šiomis pataisomis patenkinti ne visi piliečiai. Gegužės 21 dieną šalia Norvegijos parlamento Osle vyko mitingas, kurio dalyviai protestavo prieš bažnyčios atskyrimą nuo valstybės.

Laikas parodys, kokios bus šio sprendimo pasekmės, - mano norvegai.

www.btz.lt informacija

Išėję Amžinybėn

FLORENCIJA EUGENIJA KUGINIENĖ

1923 07 04-2012 08 25

Rugpjūčio 29 –ą dieną Vilniaus ev. reformatų parapija atsisveikino su viena iš bendruomenės senbuvų – Florencija Eugenija Kuginiene. Į amžino poilsio vietą Ją palydėjo gen.superintendentas kun. Tomas Šernas, gausus parapijiečių, draugų, giminių būrys. Netekome šaunios, tolerantiškos, mielos parapijietės... Bus tuščia Jos nuolatinė vieta bažnyčioje, nebegirdėsime Jos susirūpinusio balso, klausiant: „kaip sveikata, ar viskas gerai namuose...“.

Florencija Eugenija Krišukėnaitė Kuginienė gimė 1923 m. liepos 4 d. Biržuose, reformatų Marės Trečiokaitės ir Petro Krišukėno šeimoje paskutinioji iš septynių vaikų. Jos vyriausioji sesuo Olga tuo metu jau turėjo daugiau kaip 18 metų, buvo ištekėjusi, tad vos metukų sulaukusi Florencija Eugenija tapo tetule...

Kartu su kiek vyresne seserimi Valerija ir broliu Vytautu mokėsi Biržų gimnazijoje. Abitūros pavasaris sutapo su paskutiniu taikiu pavasariu. II Pasaulinio karo metus praleido Biržuose. Po karo iškart įstojo į Kauno universiteto medicinos fakultetą, kurį baigusi pradėjo dirbti Kauno akių dispenseryje gydytoja okuliste ir chirurge. 1949 m. liepos 21 d. ištekėjo už gimnazijos laikų draugo, tada dar studento Leono Kuginio. Bažnytinė santuoka įvyko namuose, po pusmečio. Kaune gimė ir abu vaikai. Leoną Kuginį pakvietus dirbti į Ryšių ministeriją, 1958 m. visa šeima persikėlė į Vilnių. Čia F. E. Kuginienė dirbo akių gydytoja I-oje poliklinikoje, studentų poliklinikoje, įvairiose gydytojų komisijose, o ilgiausiai – Akulų kombinato medicinos punkte.

Sūnus Raimundas – fizikas, dukra Ingrida – informatikos specialistė. Vienintelė anūkė Gabija Ramšaitė, nepriklausomybės metais kartu su būreliu vaikų iš-

ugdyta mokytojos A. Balčiauskienės sekmadieninėje mokyklėlėje, 2001 metais kartu su kitais atkūrė prieškarinę Evangelikų reformatų jaunimo draugiją „Radvila“ ir buvo pirmoji jos Valdybos pirmininkė.

Atkūrus Vilniaus reformatų parapiją, Florencija pagal savo jėgas dalyvavo bendruomenės veikloje. Nuo 1992 m. – Lietuvos Reformacijos istorijos ir kultūros draugijos narė.

Laisvalaikiu triūsė sode, mėgo mezgti, kepti pyragus, visada rūpinosi šeima ir giminaičiais.

Mirė Vilniuje 2012 m. rugpjūčio 25 d., palaidota Vilniaus Sudervės kapinėse šalia prieš metus mirusio vyro Leono, seserų Palmyros Krišukėnaitės bei Olgos Kvedaravičienės.

Reformatų giesmės žodžiai „Gerą kovą išlaikau, pergalę laimėjau, Dieve, siela siunčiama Tavajai malonei...“ nusako visą Jos nueitą gyvenimo kelią...

Vilniaus ev. reformatų parapija liūdi dėl Florencijos Eugenijos Kuginienės mirties ir nuoširdžiai užjaučia šeimą, gimines – visus Ją pažinojusius ir mylėjusius.

Kas buvo baltai arba kur buvo baltų pasaulis ir kaip Lietuva atsidūrė „Rytų krikščionybės“ ir „Vakarų krikščionybės“ sandūroje

Ištrauka iš laikraščio „Voruta“ žurnalisto Juozo Vercinkevičiaus pokalbio su akad. prof. habil. dr. Zigmū Zinkevičiumi, parengusiu spaudai knygą „Lietuviai: praeities didybė ir sunykimas“, kurioje pateikiami svarbiausi istorijos faktai bei žymiausio Lietuvoje kalbos mokslo specialisto išvados.

Į žurnalisto klausimą: „Kas buvo baltai arba kur buvo baltų pasaulis?“ dr. Zigmū Zinkevičius atsakė:

Naujausi hidronimijos tyrimo duomenys rodo, kad priešistorinė rytinė baltų gyvenamo ploto riba vestina per Volgos, Maskvos ir Okos aukštupius, o pietinė – maždaug Pripetės upe. Vakaruose baltų hidronimija siekė Vyslos žemupį ir dar toliau už jo. Tyrėjų nuomone, II–I tūkstantmečiais prieš Kristų baltai užėmė didesnę plotą negu to meto germanai ir sudarė vieną iš pagrindinių etninių masių Rytų Europos miškų zonoje. Jie ilgus

amžius ramiai gyveno netrukdomi audringų įvykių Vakarų ir Pietų Europoje, todėl mažai pakito jų kalba, gyvenimo būdas. Vertėsi žemdirbyste ir gyvulininkyste. Klestėjo amatai. Palaikė prekybinius ryšius su tolimais kraštais, ypač garsiuoju gintaro keliu. Daugiausia tiesioginio sąlyčio turėjo su neindoeuropiečiais finais, kuriems darė didelę įtaką. Būta ryšių su ilyrais, trakais, iranėnais (skitais), trumpalaikių – su germanais.

Pirmojo tūkstantmečio po Kristaus pradžioje slavai tapo labai ekspansyvūs ir ėmė veržtis į baltų gyvenamą teritoriją. Jie įvarė gilų pleišta, atskyrė vakarinę baltų dalį (istorines prūsų, lietuvių ir latvių žemes) nuo likusių baltų genčių rytuose, išsisklaidžiusių retai apgyventuose dideliuose plotuose. Tėnykščių baltų slavėjimas užsitęsė ilgai, pavyzdžiui, galindų gentis (rus. Голядь) minima XI–XII a. šaltiniuose ir galutinai išnyko tik XIII a. Baltų substratas padarė di-

delę įtaką rytinių slavų (sen. rusų) materialinei ir dvasinei kultūrai, taip pat jų kalbai.

Lietuviai nuo seniausių laikų gyveno baltų ploto viduryje. Tuo, be kita ko, paaiškinamas senosios baltų (indoeuropiečių) struktūros elementų išlikimas lietuvių kalboje. Pakraštinės gentys sulaikė svetimųjų antpuolius iki tol, kol lietuviai spėjo sukurti savo galingą valstybę, pajėgusią atremti priešų antpuolius. Tuo būdu savo krauju ir žūtimi lietuvius apgynė prūsai, jotvingiai, kuršiai, žemgaliai. Dvi pastarosios gentys ir sėliai, latgaliai taip pat sudarė sąlygas atsirasti latvių tautai. Į lietuvių sudėtį įsiliejo ir juos sustiprino daug prūsų, jotvingių, kuršių, žemgalių, sėlių.

Lietuvių tautai pradžią davė vadinamųjų rytų baltų (kaip juos supranta baltistikos mokslas) pietinė dalis, apie I tūkst. po Kristaus vidurį nutolus nuo jos (dėl finų substrato) šiaurinei daliai. Tos pietinės dalies teritorijoje archeologai aptinka lietuviams būdingą materialinę kultūrą jau maždaug II–III mūsų eros šimtmečių iškaskuose. Tada būta ir lietuvių (Lietuvos) vardo.

*

Lietuvius krikščionybė pasiekė iš dviejų pusių: iš Rytų nuo Bizantijos per rytinius slavus ir iš Vakarų nuo Romos per vokiečius ir lenkus. Lietuviai buvo pakrikštyti paskutiniai, nes ties jų žemėmis susitiko abi Europą užliejusios krikščionybės bangos, o ne dėl lietuvių „lindėjimo pelkėse“, kaip kartais manoma.

Ankstesnė buvo Rytų krikščionybės banga. Tai rodo seniausias lietuviškas bažnytinės terminijos sluoksnis, gautas per rytinius slavus apie X–XII a. Tačiau vietoj

A.A.

*Liepos 19 d. su šiuo pasauliu atsiseikino
vyriausia Vilniaus reformatų parapijos narė,
tautodailininkė audėja, buvusi Vilniaus dailės instituto
dėstytoja OLGA LAPIENYTĖ,
balandžio 21 d. sulaukusi 98-ojo gimtadienio.
Velionę Olgą į amžinojo poilsio vietą šalia tėvų ir giminių
Biržų raj. Juodžionių kapinėse palydėjo
kun. Sigita Švambarienė.
Nuoširdžiai užjaučiame visus
Ją pažinojusius ir mylėjusius...*

Vilniaus ev. reformatų parapijos taryba

Mūsų mielas Petras

Nors ir trumpai, bet negalima nutylėti apie žmogų, kuris sulaukęs 70 metų lieka ir darbingas, ir draugiškas, sumanus, santūrus ir pilnas energijos, ir gerų idėjų. O meilė bei santarvė šeimoje, supratimas, atjauta, pasitikėjimas ir parama vienas kitam, dukros ir sūnaus bei anūkų dėmesys, sutarimas su bendradarbiais, tiesus kelias į tikslą, noras padėti kitiems, neskaičiuojant darbo valandų ar savo žingsnių, daryti tai, kad visiems būtų geriau. Toks Jo gyvenimo credo. Gal todėl, kad gyvenimas Jo nelepino, nuo ankstyvos jaunystės pats skynėsi kelią į gyvenimą. Toks jau yra mūsų Panevėžio evangelikų reformatų parapijos seniūnų valdybos pirmininkas **PETRAS ROMUALDAS PUODŽIŪNAS**.

Gimė Biržų krašte, Sodeliškio apyl., Lukiškių kaime, šeimoje, kurioje buvo 6 vaikai. Jam besimokant trečioje klasėje, šeimą ištiko žiaurus likimas – visa šeima atsidūrė Krasnojarsko krašte, Revučio gyvenvietėje, senuose barakuose. Aplink buvo vien miškai, todėl tėvelis dirbo vietinės elektrinės, apkūrenamos mediena, prižiūrėtoju, mama augino vaikus ir taip pat retkarčiais dirbdavo. Kadangi vaikų ten buvo daug, tai Petras sako, kad per daug nepajuto to didžiulio vargo, nors papasakojo vieną epizodą, kuris jam įsirėžė giliai į atmintį: pabudęs ryte, pamatė mamą, stovinčią ir verkiančią prie krosnies, nes kaip tik ji aiškino tėveliui, kad turinti truputį miltų ir nieko daugiau, ir nežinanti, kaip pavalgydinti vaikus. Tėvelis patarė, kad reikia ištrinti keptuvę svogūnu ir kepti blynus. Rodos, taip skaniai tąkart pavalgė pusryčius...

Būdamas tremtyje, lankė mokyklą ir baigė 7 klases. Tremtyje išbuvo penkerius metus ir, kaip daugiavaikė šeima buvo greičiau išleista į namus, į tėviškę.

Grįžusi visa gausi šeima apsigyveno savuose namuose dėka jautraus kolūkio pirmininko. Petras lankė Legailių vidurinę mokyklą, kurią ir baigė. Sunkiau sekėsi lietuvių kalba, todėl vidurinę baigė sidabro medaliu (lietuvių k. – 4). Po to metus mokėsi Vilniaus pedagoginiame institute ir buvo pašauktas į kariuomenę ilgiems trejiems metams. Karinę tarnybą

atliko Ventspilyje ir Sovietske.

Atlikęs karinę tarnybą, VVPI nebesimokė, nes sesija jau buvo įpusėjusi, o be to rūpėjo vykti į Panevėžį, kur, jau baigusi mokslus, dirbo jo būsimoji žmona Regina, kurią buvo nusižiūrėjęs dar Legailių vidurinėje mokykloje. Įsidarbino Metalo dirbinių gamykloje ir mokėsi Kauno politechnikos instituto vakariniame skyriuje. Su Reginute atšoko vestuves ir laimingai drauge koja kojoni, širdis širdin pragyveno jau 46 metus, išaugino 2 vaikus, džiaugiasi anūkų sėkme.

Akimirksniu prabėgo tie metai. Trumpai teko dirbti konstruktoriumi Aklųjų kombinate, o tuo metu gyveno Stiklo fabriko bendrabutyje, nes žmona dirbo Stiklo fabrike. Galiausiai ir jis perėjo dirbti į Stiklo fabriką, baigė mokslus, gavo butą, kuriame ir dabar gyvena. Auginant vaikus, didesnis krūvis tekdavo Reginei, nes kurį laiką Petru teko dirbti pamainomis. Stiklo fabrike išdirbo 20 metų, tiek

pat dirbo ir paskutiniojoje darbovietėje – „Lietkabelyje“, kuriame dirbo konstruktoriumi. Atsiradus sveikatos problemoms, dirbo puse etato, o prieš penkerius metus išėjo į pensiją.

Veiklą parapijoje pradėjo dirbdamas tuometinės parapijos seniūnų valdybos pirmininkės Irenos Kartanienės pavaduotoju, o nuo 2008 metų buvo išrinktas parapijos pirmininku, kuriuo sėkmingai dirba iki šiol. Taip pat yra Lietuvos evangelikų reformatų Konsistorijos narys.

2012 m. rugpjūčio 12 d. po pamaldų pasveikinome mūsų mielą Petrą su garbingu Jubiliejumi, sugiedojome „Sveikiname Jus širdingai“, o šventę tęsėme Reginos ir Petro išpuoselėtame sode. Palinkėjome mūsų mielam Petru sveikatos, Dievo palaimos ir toliau būti mūsų parapijos ašimi.

Sigita Audickienė

Sveikiname

Širdingai sveikiname

Lietuvos evangelikų reformatų Sinodo konsistorijos nari,

Panevėžio parapijos pirmininką

PETRĄ ROMUALDĄ PUODŽIŪNĄ,

rugpjūčio 6 dieną atšventusį 70-ties metų Jubiliejų.

Linkime daug gražių, sveikatingų, puikių,

Viešpaties laiminamų ateities metų.

Panevėžio ev.reformatų parapijos seniūnų valdyba

beįsigalinčios Rytų krikščionybės Lietuvos valdovų (Mindaugo, vėliau Jogailos–Vytauto) iniciatyva buvo įvesta Vakarų krikščionybė, prie lietuvių žemių priartėjusi mažiausiai šimtmečiu vėliau.

Šv. Vaitiekaus–Adalberto ir Šv. Brunono–Bonifaco misijos buvo nukreiptos į prūsus ir nuo jų neskirtus jotvingius. Krikštydamas vieną iš šiaurinių jotvingių genčių netoli lietuvių žemių Brunonas 1009 m. buvo nužudytas. Tas įvykis aprašytas Kvedlinburgo analuose ir ta proga pirmą kartą šaltiniuose paminėtas Lietuvos vardas, šiaip jau ir anksčiau plačiai žinotas, ypač slavų kraštuose.

Lietuvių krikštijimą pradėjo valstybės įkūrėjas Mindaugas, 1251 m. pasikrikštijęs su šeima, artimaisiais ir daugybe gyventojų, po to popiežiaus nurodymu vainikuotas karaliumi. Mindaugo valstybė tada buvo laikoma krikščioniška šalimi. Nužudžius Mindaugą Lietuva neteko karalystės statuso, nes jos valdovai buvo nekrikščionys. Tačiau krikščionybė Lietuvoje neužgeso: visą laiką buvo kunigų, vienuolių, veikė viena kita bažnyčia, negausi krikščionių bendruomenė. Iki mūsų laikų lietuviškuose poteriuose išliko Mindaugo laikais atlikto jų vertimo iš vokiečių kalbos elementų.

Antrasis, pakartotinas oficialus Lietuvos krikštas įvyko tik po 135 metų, ir buvo atliktas didžiųjų kunigaikščių Jogailos, iš dalies Vytauto, iniciatyva. Nuo tada (1387 m.) visi Lietuvos valdovai buvo krikščionys. Plačiosios gyventojų masės sukrikščionintos tik vykstant Kontrreformacijai.

Sveikiname

mielus **DŽIULJETĄ** ir kun. **RAIMONDA STANKEVIČIUS**,
rugpjūčio 29 d. susilaukus **SŪNELIO JOELIO**.
Aukite sveiki, stiprūs, lydimi Viešpaties palaimos.

Su meile Vilniaus ev. reformatų parapija

Iš visos širdies sveikiname laimingus tėvelius,
sulaukus sūnelio.

Teatneša mažylis Jums daug džiaugsmo,
tebūna Jis sveikas ir linksmas, teišauga doru žmogumi,
tesaugo Viešpats Jo žingsnius.

O visai šeimai drauge – Dievo palaimos. Būkit laimingi.

Panevėžio parapijiečiai

Sveikiname

Vilniaus parapijos nares:

REGINĄ VARIAKOJYTE,

rugpjūčio 6 d. atšventusių 75 metų Jubiliejų

ZELMĄ ONĄ MAŽUIKAITE,

rugpjūčio 15 d. atšventusių 80 metų Jubiliejų

MARYTĘ PELANYTĘ LEONAVIČIENE,

rugpjūčio 31 d. atšventusių 70 metų Jubiliejų

Linkime mieloms Jubiliatėms stiprios sveikatos, puikios
nuotaikos, optimizmo ir Dievo palaimos Jų gyvenime!

Vilniaus ev. reformatų parapijos taryba

Sveikiname

Kauno evangelikų reformatų parapija
nuoširdžiai sveikina

IRTĄ OLGĄ LOVKIENE,

aktyvią parapijietę, ilgametę parapijos
įždininkę, liepos 25 d. atšventusių
70-ties metų Jubiliejų.

Linkime ir toliau spinduliuoti neblėstančia energija,
entuziazmu, jaunatviškumu.

I N F O R M A C I J A

Rugpjūčio 1 d. švenčiant Klaipėdos įkūrimo 760-ąsias metines simboliškai pažymėta evangelikų liuteronų Šv. Jono Atminimo bažnyčios atstatymo darbų pradžia – toje vietoje, kur ji stovės, padėtas kertinis akmuo, šalia jo įkasta atminimo kapsulė su istoriniu dokumentu joje.

Šioje vietoje iki Antrojo pasaulinio karo pabaigos su išpūdingu 75 metrų aukščio bokštu stovėjusi liuteronų bažnyčia, statyta po Klaipėdoje 1854 metais siautusių didžiojo gaisro, buvo viena didžiausių ir gražiausių liuteronų bažnyčių Vakarų Lietuvoje. Karo metais bažnyčios pastatas nestipriai nukentėjo, tačiau pokariu buvo sulygintas su žeme. Būsimo bažnyčios projekto autorė – 2010 metais mirusi architektė Elena Nijolė Bučiūtė (pagal jos projektą pastatytas Operos ir baletų teatro pastatas Vilniuje). Į kartinio akmens padėjimo iškilmes buvo

atvykę miesto vadovai, Lietuvos evangelikų liuteronų vyskupas Mindaugas Sabutis, Klaipėdos evangelikų liuteronų bažnyčios klebonas Reinholdas Moras, Kretingos kun. Darius Petkūnas, kiti liuteronų kunigai, parapijos nariai, taip pat ir memelenderiais save vadinantys vokiečiai, kurių šaknys – Klaipėdoje.

Rugpjūčio 16 d. Vilniuje viešėjo ir su reformatų parapijos klebonu Raimondu Stankevičiumi bei parapijiečiais Kristina Šernaite ir Damianu Fineriu susitiko Minsko ev.reformatų presbiteris Aleksej Frolou bei jo mama Irina Feolova. Susitikime daugiausiai kalbėta apie galimybes 2013 m. kartu pažymėti Brastos Biblijos išleidimo 450 metų jubiliejų. Visi kartu pasidžiaugė atnaujintomis Vilniaus reformatų parapijos raštinės patalpomis, dabartine veikla, pasidalinta rūpesčiais ir džiaugsmais Lietuvoje ir Baltarusijoje.

Rugpjūčio 24-26 d. tarptautiniame Vokietijos Šiaurės bažnyčios (Nordkirche) chorinės muzikos festivalyje „Dreiklang 2012“ („Trigarsis 2012“) dalyvavo du apsijungę Vilniaus evangelikų chorai: Vilniaus ev. liuteronų parapijos, vadovaujamas vargonininkės Astos Saldukienės, ir reformatų choras „Giesmė“, vadovaujamas dirigentės Janinos Pamarnackienės.

Aleksej Frolou ir Irina Feolova (dešinėje)

Lietuvos reformatų Bažnyčios vadovybė:

**Gen. superintendentas
kun. Tomas Šernas**
gyv. Vilniuje, mob. 8 687 56 846

**Lietuvos ev. reformatų
Konsistorijos prezidentas
krt. dr. Mykolas Mikalajūnas**
mob. 8 686 24 562
Interneto svetainės adresas
www.ref.lt

Lietuvos reformatų dvasininkai:

**Vicesuperintendentas
kun. Rimas Mikalauskas**
gyv. Biržuose, mob. 8 686 66 383,

kun. Raimondas Stankevičius
gyv. Vilniuje, mob. 8 655 43 678

kun. Sigita Švambarienė
gyv. Biržuose, mob. 8 681 66 661

kun. Tomas Sakas
gyv. Klaipėdoje, mob. 8 656 45 016

kun. dr. Kęstutis Daugirdas
gyv. Vokietijoje

diak. Gitana Gasiūnaitė
gyv. Prahoje
el. p. saules_miestas@yahoo.com

lektorius Neilas Čijunskas,
gyv. Klaipėdoje, tel. 8 612 58 731

Parapijos vadovybės telefonai:

**Seniūnų tarybos pirmininkė
Vida Cupreva** 236 3224 d.,
mob. 8 673 04 537,

pavduotoja Danguolė Juršienė
219 1109 d., 241 6981 n.,
mob. 8 612 20 402

Seniūnės:

Dalija Gudliauskienė
242 9118, mob. 8 685 74 951,

Donata Indriūnaitė
234 2824, mob. 8 673 84 929

Olga Tamulėnaitė
277 0314, mob. 8 626 50 879

Laiškus redakcijai galite rašyti:

Gerosios Vilties 1A, Vilnius,
Vilniaus ev. reformatų parapijos raštinė,
el.paštas: dalija@mail.lt

**Parengė Dalija Gudliauskienė,
Korektorė Dalia Pronskietytė
Leidėjas:**

Vilniaus ev. reformatų parapija
Tiražas 100 egz.

Leidėjai straipsnius taisy ir trumpina
savo nuožiūra

**Laikraštis platinamas už auką.
Leidžiamas tik iš surinktų aukų.**

